

at komme ind under Tilshynet, og, forsaavidt det i den foreslaaede Lov med Tvang foreskrives, at de skulle ind under Tilshynet, da vil der opstaae de allerstørste Vanffeligheder. Hvorledes kan man nemlig vente, at Menigheder, der ere dannede af Udtredende, og som vælges deres egne Præster, fordi de ikke ere tilfredse med de af Kongen udnævnte Præster, skulle underkaste sig Veiledning og Tilshyn af de af Kongen udnævnte Provster og Biskopper? Dette er atter aldeles umuligt; det vil give Anledning til den vittreste Strid og Splid, selv om der ikke manglede alle Former og Forskrifter for dette Tilshyn. Hvorledes skulle dets Visitatser være ordnede? Hvilken Ret skulle Provsterne og Biskopperne have med Hensyn til slige Visitatser, hvorledes skulle de anmeldes dem, og kunne de forlange, at det og det skal ske i Henhold til Visitatsen? Jeg skal nævne endnu et Forhold til, som Lovforslaget aldeles ikke omtaler; det er Forholdet til det almindelige Skolevæsen. Disse Menigheder skulle jo ikke staae udenfor Folkekirken; de skulle være Led af den, og deres Børn ere altsaa ikke senterisse Børn, der kunne holdes udenfor de almindelige Almueskoler, men de skulle være der, de skulle gaae i de almindelige Sogne-skoler, og Forældrene skulle, medens de melde sig ud af Sognemenigheden, fordi de ikke ville have med dens Præst at gjøre, dog sende deres Børn til Skolen, endog under Muldet, og denne Skole skal inspiceres af den Præst, som de ikke ville have med at gjøre.

Nei, den hele Lov kan maastee have liden praktisk Betydning i Dieblirket; men den røkker — vel ikke ved Grundpillerne for den christelige Lære, men — ved Grundpillerne for den Ordning af Kirkelivet, som nu er fastsat her i Danmark. Denne Ordning kan have mange Skrøbeligheder, men man skal ikke vedtage en Række af saadanne Bestemmelser som de her foreslaaede, naar man tænker paa at underkaste den fremtidsige almindelige Ordning en alvorlig og alsidig Drøftelse. Saa skal man afholde sig fra at træffe saadanne Foranstaltninger. Dette Lovforslag er i mine Tanker, som jeg tidligere har sagt, et haltende Lovforslag. Det har vel en vis Berettigelse, forsaavidt det er rettet paa et enkelt Tilfælde — men skal det hjælpe der,

maa det have en ganske anden Form og Indhold, indskrænkes til noget ganske Andet, — men det vil paa den anden Side tillige raade Bod paa noget Almindeligt. Dette Almindelige hjælper det nu ikke praktisk paa, men det opstiller saadanne Theorier, hvis praktiske Følger ikke ville kunne udeblive længe.

Der var en Bemærkning, som jeg før vilde gjort, idet jeg talte om den foreslaaede Lovs forstyrrende Indvirkning paa Menighedslivet, men som jeg da glemte. Jeg sagde før, at det ikke kunde være Andet, end at de Udtraadte — baade Menighedslemmerne og Præsterne — maatte søge at gjøre Profelyter for deres Menigheder. Men hvilket Vaaben lægger man da ikke i deres Haand, naar den Cne, der er traadt ud og har sluttet sig til Frimenigheden, kan sige til sin Nabo: „Herregud, hvorfor vil Du blive i Sognemenigheden og holde Dig til dens Præst? Hvorfor vil Du være saa umyndig at lade Dig give en Præst, naar vi Andre ere saa myndige, at vi selv tage os en Præst?“ Allerede dette Argument vil gjøre allerstørste Indtryk. Man vil, naar Frihedens Fane først er reist, ikke synes at være mindre fri og mindre mægtig end de Andre.

Lovforslaget skriver sig fra et enkelt Tilfælde, i hvilket der skete et Misgreb; det fandt derfor fra Først af en lunken Modstand hos den forrige Minister, idet han sølte, hvor usikkert han stod, fordi dette Misgreb thngede paa hans Ansvar; han ønskede at komme udover hiint Tilfælde; men han troede ikke at kunne gennemføre en Ordning af dette enkelte Tilfælde ad den rigtige Wei. Lovforslaget er dernæst blevet understøttet af Alle dem, der, skjøndt det aldeles ikke praktisk vil komme til at angaa dem, dog sympathiserede med, hvad der er skeet paa et enkelt Sted og med den enkelte Mand, som de ansaae for derved at have lidt Uret. Lovforslaget er endvidere støttet af Alle dem, for hvem det blotte Ord „Frihed“ er et magtfuldt Ord, uden at de betænke, at Frihed uden Lov er et Intet, er et aldeles tomt og vilkaarligt Schema, som ikke har nogen Ret til at være. Jeg troer ikke, at der paa Grundlag af Lovforslaget, som det nu foreligger, navnlig efter det Stadium, hvorpaa det nu befinder